

PROIZVODNJA KRMNIH SMJESA U POLJSKOJ

FEED PRODUCTION IN POLAND

J. Kolodziej

Stručni članak
UDK: 636.2.4.5.:636.084.4.414
Primljeno: 10. lipanj 2000.

SAŽETAK

U članku je prikazana aktualna i prognozirana situacija u proizvodnji stočne hrane u godinama 1997. – 2000., kod najvećih proizvođača stočne hrane u svijetu i u Poljskoj.

UVOD

U 1999. godini rezultati dobiveni u poljoprivredi Poljske bili su znatno lošiji od očekivanih radi manje žetve žitarica, krumpira, šećerne repe, povrća i voća. Nastupilo je isto tako smanjenje isplativosti životinjskih proizvoda - smanjenje broja stoke i svinja. U takvoj situaciji volumen globalne proizvodnje bio je za 5,6% niži od prošle godine.

U četvrtom tromjesečju 1999. godine nastupio je popravak cijena. Može se utvrditi da je 1999. godina bila četvrtom godinom pada konjunktura na selu. Cijene poljoprivrednih proizvoda što su ih prodavala individualna gospodarstva smanjile su se za 2%, a cijene usluga i roba povećale se za 7%.

Najvažnijim problemom poljskog gospodarstva 1999. godini bio je povećan manjak tekućeg prometa platne bilance, koji je prekoračio 7,5% bruto domaćeg proizvoda u usporedbi s 1998. godinom povećao se za 70%.

Društveni problem je teža situacija na tržištu rada. Iskustva pokazuju, da se kod porasta DPB za više od 4 do 5% ne može očekivati niti povećanje zaposlenja niti smanjenje nezaposlenosti.

Prognoze za 2000. godinu isto tako nisu optimističke, tim više zbog katastrofalne suše u sjevernoj i centralnoj Poljskoj.

AKTUALNO I PROGNOZIRANO STANJE U PROIZVODNJI STOČNE HRANE U POLJSKOJ

Proizvodnja glavnih vrsta krmiva u sezoni 1999./2000. procjenjivana je na oko 18,1 milijun tona žitarskih jedinica, što u usporedbi sa sezonom 1998./1999. (19,3 mln tona) znači pad oko 6,5%.

Proizvodnja žitarskih krmiva (krmnog zrna i sporednih proizvoda domaćeg podrijetla) smanjila se za 7% do 17 milijuna tona žitarskih jedinica a visokobjelančevinastih krmnih sirovina za 1%.

Regres u proizvodnji sirovina je djelovanje pada žetve i površine pokrivene žitaricama. Došlo je do pada proizvodnje sjemena uljnih biljaka za 11% (povećani izvoz i ograničenje prerade), što je kompenzirano povećanjem proizvodnje životinjskog brašna za 2%, povećanjem žetve mahunastih biljaka za 25%. Zalihe žitarica smanjile su se oko 10%.

U predmetu povećanja domaćeg tržišta krmnih smjesa u sezoni 1999./2000. predviđa se smanjenje potreba radi smanjenja trendova proizvodnje životinja oko 2,5% a u proizvodnji industrijskih krmnih smjesa za 1%.

Dr. sc. Jozef Kolodziej, Polski Związek Producentów Pasz,
Warszawa, Poljska - Poland.

Kako navodi Kisiel, 2000. u sezoni 1999./2000. može doći do smanjenja za 15% iskorištavanja uljnih sjemenki i oko 2% brašna životinjskog podrijetla.

U 1999. godini industrijske krmne smjese su poskupile a prema poljskim obračunima smanjila se i proizvodnja krmnih smjesa oko 8% do 3,2 milijuna tona i koncentrata oko 10% do 440 tisuća tona. U

ovakvim uvjetima ispale su iz tržišta mnoge manje tvrtke.

U sezoni 1999./2000. računa se s mogućnosti pada volumena izvoza krmnih sirovina za 17%. Ne može se isključiti mogućnost porasta troškova uvezenih visokobjelančevinastih sirovina radi porasta cijena na svjetskom tržištu.

Tablica 1. Proizvodnja krmnih sirovina u Poljskoj (tisuće tona) 1996./1997.-1999./2000.

Table 1. Production of feed raw materials in Poland (in thousand tons) 1996./1997.-1999./2000.

(Rynek pasz, 2000)

Naznačenje - Application	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00 prognoza forecast	% promjena change in % 98/99=100
1. Žitarice (zrno) - Cereals (corn)	15148	15205	16956	15684	92.5
2. Sporedni proizv. žitarica Secondary production of cereals	1150	1543	1564	1585	101.3
3. Žitarične sirovine ukupno Cereals raw material total	16298	16748	18520	17269	93.2
4. Sačma uljnih sjem. - Crushed oil seeds	233	494	439	582	132.6
5. Sjemeni mahunarki - Seed case	172	155	170	212	124.7
6. Brašna životinjskog podrijetla - Animal origin flour	125	129	138	141	102.2
7. Ukupno visokobjel. sirovine High protein raw material total	530	778	747	935	125.2
Krmne sirovine ukupno - Feed raw material total	16828	17526	19267	18204	94.5
Krmne sirovine ukupno t. t. ž. j. - Feed raw material total in thousand tons of cereal units	16852	17570	19298	18310	94.9

Izvor: Podaci GUS i vlastite procjene

Source: GUS and own estimations

Rentabilnost krmne i prehrambene industrije u razdoblju od 1991. do 1999. kako se vidi na grafikonu broj 1 od 1998. godine je u padu.

Veličina proizvodnje stočne hrane koja prema poljskim obračunima iznosi 3,8 milijuna tona a prema svjetskim podacima 6,8 milijuna tona u 1999. godini tumači se drugim sustavom izračunavanja obujma proizvodnje u kojem se uzima u obzir količina krmnih smjesa proizvedenih iz koncentrata i premiksa.

Na grafikonu broj 3 prikazano je da je ukupna proizvodnja krmnih smjesa u 10 vrhunskih zemalja u EU iznosila 116,4 milijuna tona i u usporedbi s 1998. godinom bila je veća za 1,30%.

Na grafikonu broj 4 prikazano je da je ukupna proizvodnja u 1999. godini u 10 vrhunskih zemalja izvan EU iznosila 48,6 milijuna tona i usporedbi s 1998. godinom bila je veća za 2,53%. Poljska zauzima treće mjesto među navedenim zemljama s proizvodnjom od 6,8 milijuna tona.

Tablica 2. Potrošnja krmnih sirovina u Poljskoj (tisuće tona) 1996./1997.-1999./2000.

Table 2. Consumption of feed materials in Poland (in thousand tons) 1996./1997.-1999./2000.

(Rynek Pasz, 2000)

(u 000 tona - in 000 tons)

Naznačenje - Application	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00 prognoza forecast	% promjena change in % 98/99=100
1. Žitarice (zrno), u ovom - Cereals (corn), in that	16062	16965	18000	17460	97.0
- za krmne smjese (for feeds)	2121	2446	2221	2200	99.1
- neprerađene (unfinished)	13941	14519	15799	15260	96.7
2. Sporedni proizv. m. žitarica Secondary production of cereals	1652	1700	1723	1767	102.6
3. Ukupno žitarice - Total cereals	17714	18665	19723	19227	97.5
4. Sačma uljnih sjemena - crushed oil seeds	11641	1109	1160	988	85.2
5. Sjemeni mahunarki - Seed case	167	144	159	196	123.3
6. Brašna životinjskog podrijetla - Animal origin flour	375	423	434	426	98.2
7. Ukupno visokobjel. sirovine High protein raw material total	1706	1676	1753	1610	91.8
Krmne sirovine ukupno - Feed raw material total	19421	20341	21476	20837	97.0
Krmne sirovine ukupno t. t. ž. j. - Feed raw material total in thousand tons of cereal units	20193	21110	22280	21586	96.9

Izvor: Podaci GUS i vlastite procjene

Source: GUS and own estimations.

Tablica 3. Proizvodnja industrijskih krmnih smjesa u godinama 1997. - 2000. (tisuće tona)

Table 3. Production of industrial feed in years 1997 - 2000 (in thousand tons)

(Kisiel, 2000)

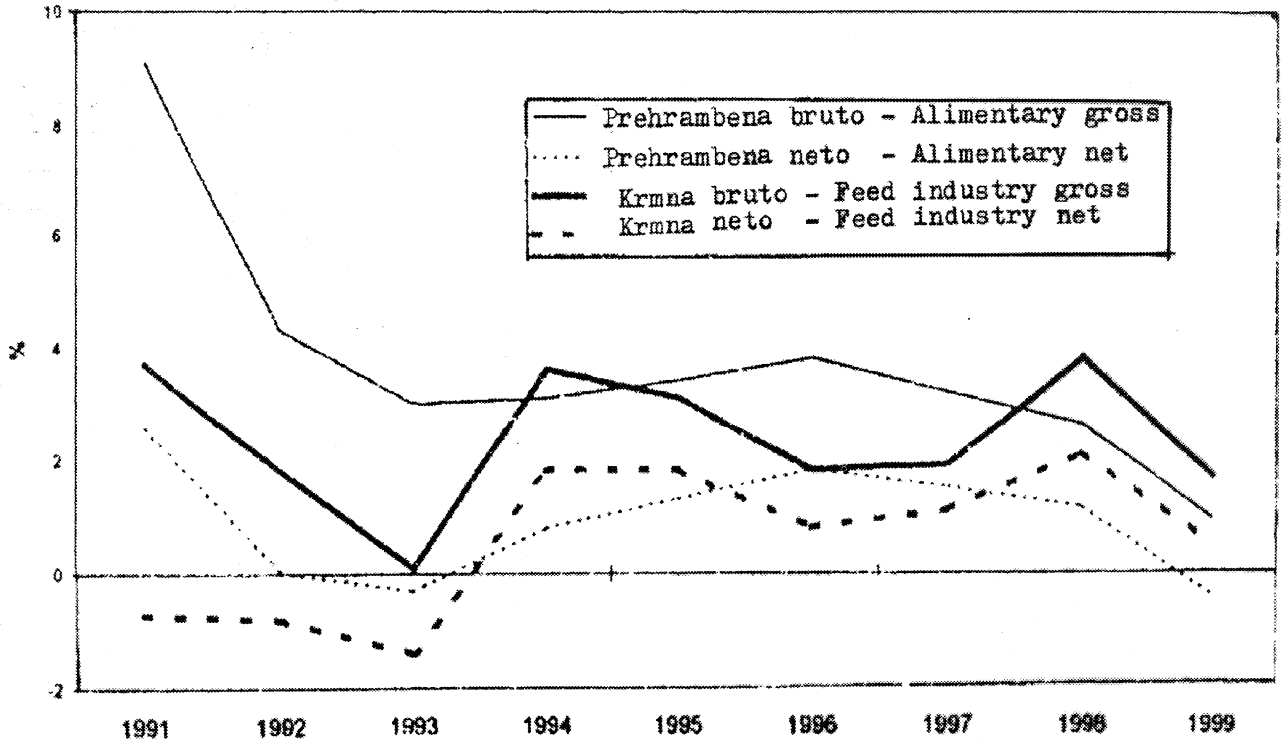
Proizvod, Godine – Product, Years	1997.	1998.	1999.*	2000.**
Krmne smjese srednjobjelančevinaste - Medium protein feed	3789	3466	3202	3273
Tvrtke zapošljavaju 50 i više osoba - Firms employin over 50 persons	2199	2404	2210	2258
Visokobjelančevinasti koncentraci - High protein concentrates	340	488	439	442
Tvrtke zapošljavaju 50 i više osoba - Firms employin over 50 persons	147	298	294	296
Energetski koncentraci – Energetic concentrates	4.7	3.8	4.0	4.5
Krmne smjese zamjenice mlijeka - Milk substitute feeds	6.5	7.4	7.5	8.0
Mineralne i specijalne krmne smjese - Mineral and special feeds	16.3	17.5	18.6	19.0
Dodaci krmnim smjesama tipa premiks - Premix type additions to feed	42.7	46.0	50.0	52.0
Ukupno proizvodnja krmiva – feed total	4248	4028	3750	3840

* procjena - estimation

** prognoza - prognosis

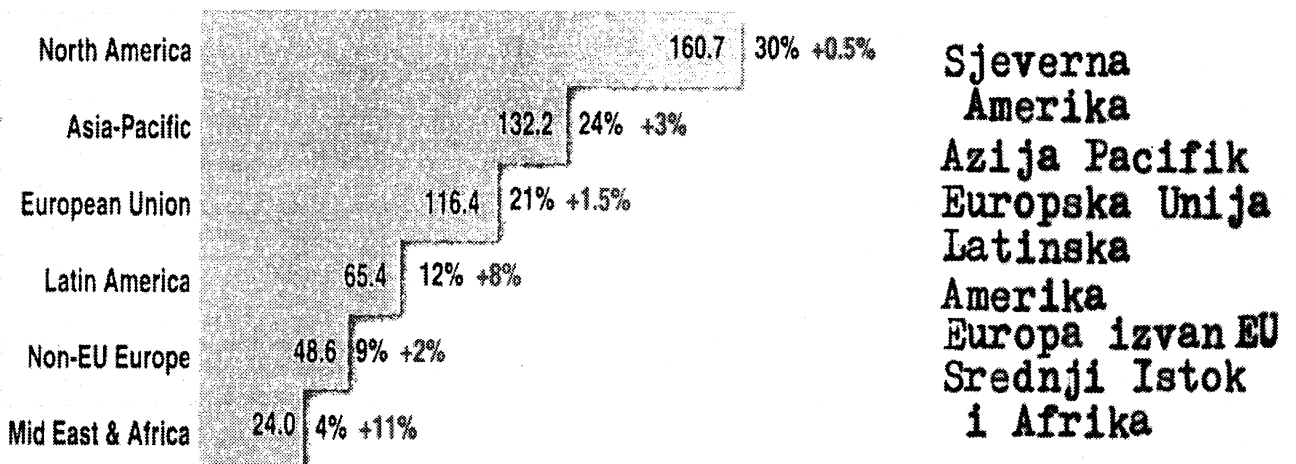
Grafikon 1. Rentabilnost krmne industrije u % prihoda na tlu prehrambene industrije u razdoblju 1991.–1999. godine
 Graph 1. Profitableness of feed industry, in % on the base of alimentary industry in 1991 - 1999 years

(Rynek pasz, 2000)

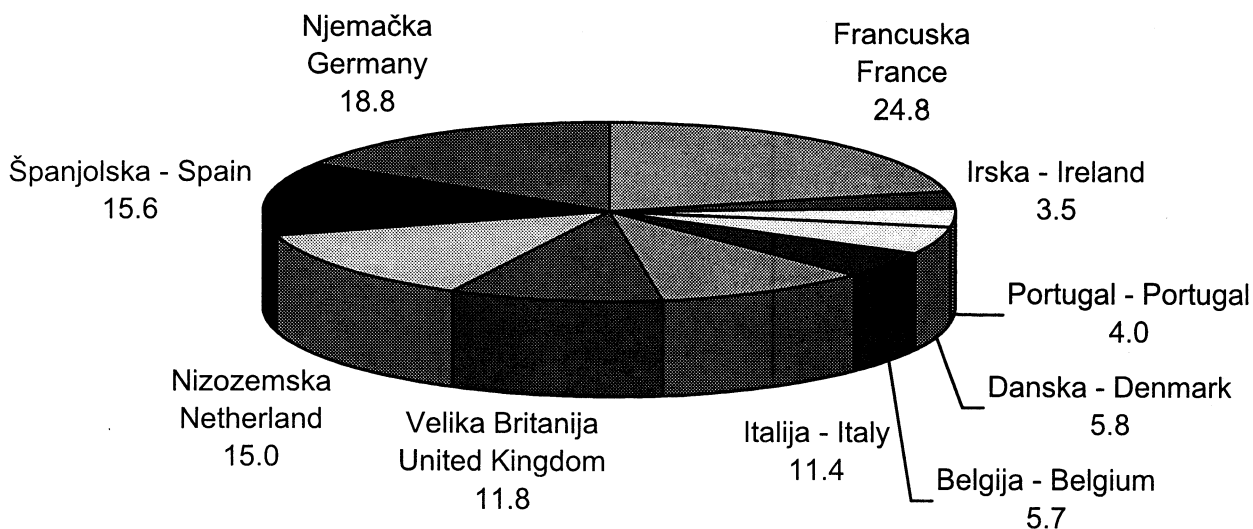

Grafikon 2. Globalna proizvodnja stočne hrane u svijetu u 1999. godini
 Graph 2. Global feed production in 1999

(Gill, 2000)

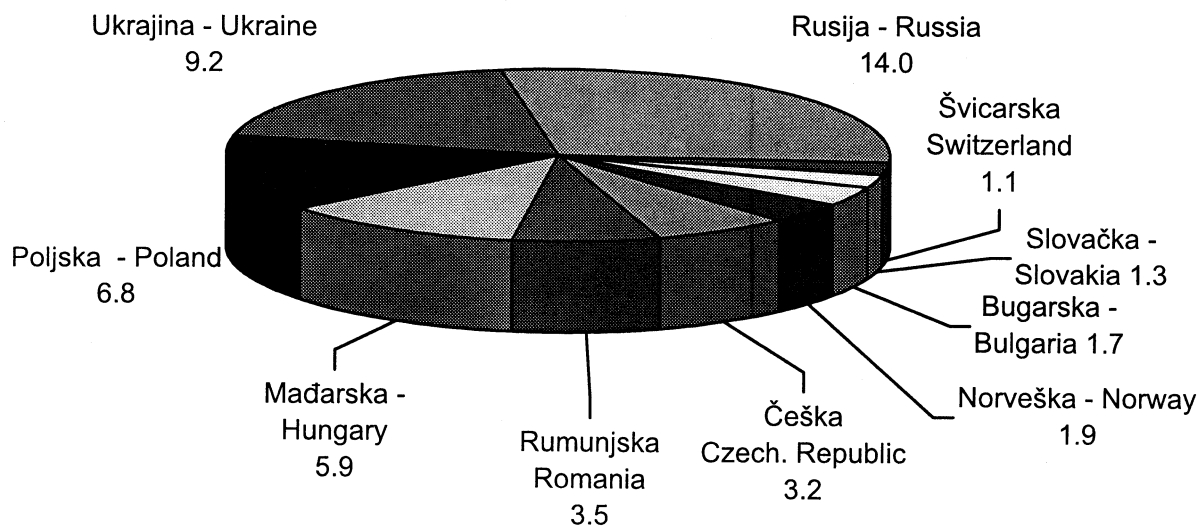
Grafikon 3. Europska unija – industrijska proizvodnja u 10 vrhunskih zemalja i regija, ukupno 116,4 mln tona
 Graph 3. European Union – industrial feed production in top 10 countries, totaling 116.4 million tons (1999)

Grafikon 4. Europske zemlje izvan Europske unije – industrijska proizvodnja smjesa u 10 vrhunskih zemalja, ukupno 48,6 mln tona

Graph 4. Non – EU Europe – industrial feed production in top 10 countries, totaling 48.6 million tons (1999)

(Gill, 2000)

2. NAJVEĆI PROIZVOĐAČI STOČNE HRANE U SVIJETU I U POLJSKOJ

Tablica 4. Deset najvećih svjetskih proizvođača krmiva

Table 4. World top ten animal feed producers

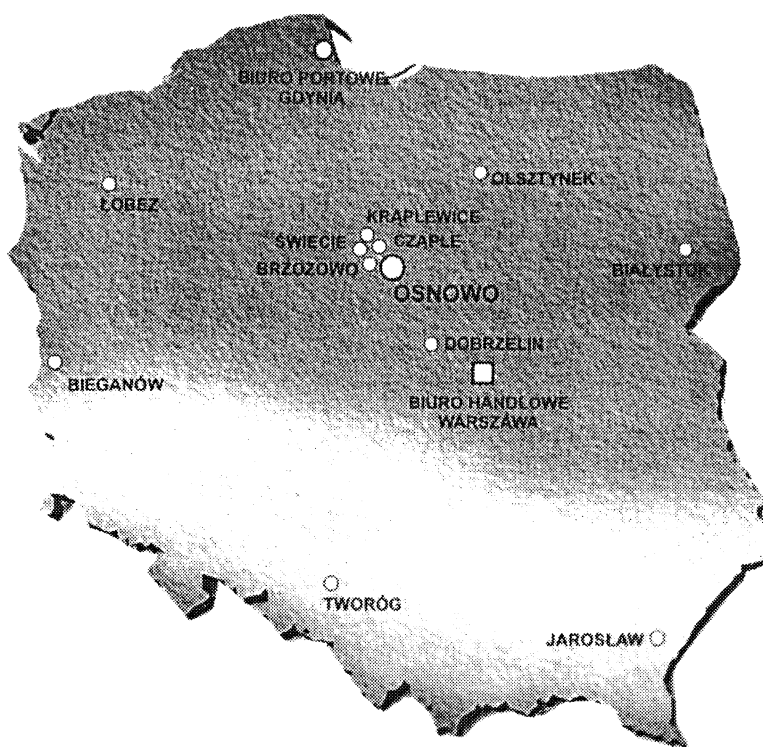
(Hofman, 2000)

Tvrtka – Company	Država podrijetla Origin	Broj tvornica No. Of plants	Proizvodnja mln. t. t. Production (mt)	Vrsta vlasništva Ownership
1. Cargill Feed	SAD/USA	106	10.0	privatno
2. Charoen Pokphand	Tajland/Thailand/HK	>100	10.0	državno
3. Zennoh	Japan	36	7.3	zadružno
4. Nutreco	Nizozemska/Netherland	47	5.6	državno
5. Agribbrands Int.	SAD/USA	73	5.2	državno
6. Purina Mills	SAD/USA	56	4.6	privatno
7. Land O'Lakes	SAD/USA	66	4.6	zadružno
8. NLCT	Južna Koreja/S. Korea	23	4.3	zadružno
9. Hope Group	Kina/China	90	3.3	privatno
10. Cebeco	Nizozemska/Netherland	13	3.1	zadružno

Grafikon 5. Central Soya - najveći proizvođač krmnih smjesa u Poljskoj

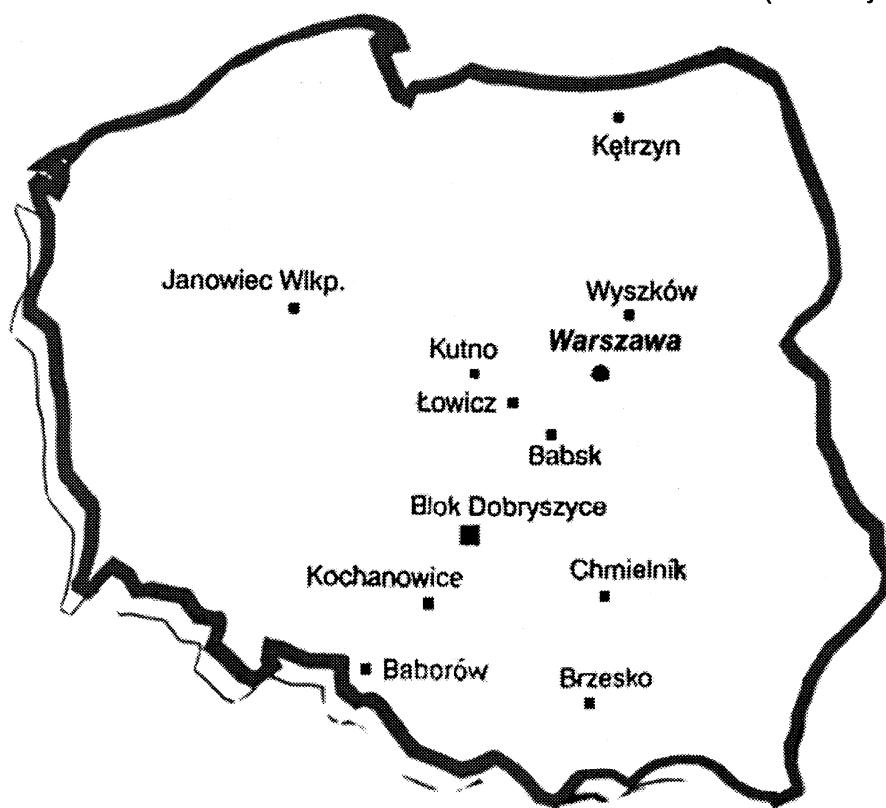
Graph 5. Central Soya – the greatest producer of feed in Poland

(Materiale reklamowe, 2000)

Grafikon 6. Dobropasz – drugi najveći proizvođač krmnih smjesa u Poljskoj
Graph 6. The second greatest producer of feed in Poland

(Materialy reklamowe, 2000)

Tvrtke navedene na tablici 4 zauzimale su 10%-ni udio u svjetskom tržištu industrijskih krmnih smjesa, koje je iznosilo u 1998. godini 575 milijuna tona.

U Europskim državama Centralne i Istočne Europe predviđa se veći porast životinjske proizvodnje u Poljskoj, Mađarskoj i Češkoj u usporedbi s porastom proizvodnje u Rumunjskoj, Bugarskoj i Ukrajini. Predviđa se da će u porastu biti domaća proizvodnja a uvožit će se krmni dodaci.

U Poljskoj u proizvodnji krmnih smjesa prvo mjesto zauzima Central Soya Rolpol Holding Osnowo. Danas Holding radi s 11 tvornica krmnih smjesa (grafikon 5) s proizvodnjom od 1,5 milijuna tona godišnje. Tvrtka ima svoj Trgovinski ured u Varšavi, Lučki ured u Gdyni, Eksperimentalni zavod u mjestu Czapple i suvremeno opremljeni laboratorij

za kakvoću krmnih smjesa u Osnovu. Radi 10 godina. Tvrtka proizvodi koncentrate i krmne smjese za životinje u gospodarstvu.

Drugo mjesto u proizvodnji krmnih smjesa u Poljskoj zauzima tvrtka Dobropasz Grupa Rolimpex Dobryczyce (grafikon 6), koja raspolaže sa 7 tvornica krmnih smjesa i posluje još u 4 udruženih društava. Radi 6 godina. Godišnja proizvodna sposobnost je oko 1 milijun krmnih smjesa. Proizvodi krmne smjese, koncentrate i superkoncentrate.

Treća tvrtka u proizvodnji stočne hrane je tvrtka Cargill Polska Sp. z o.o., koja radi u 5 tvornica krmnih smjesa, kojih godišnja proizvodna sposobnost iznosi 0,66 milijuna tona. Radi 8 godina i proizvodi krmne smjese za svinje, perad i goveda a isto tako koncentrate za svinje i goveda i zamjenice za mlijeko.

Tablica 5. Proizvodnja industrijskih krmnih smjesa u godinama 1997. – 1999. za razne vrste životinja (tisuće tona)

Table 5. Production of industrial feed in years 1997 – 1999 for different types of domestic animals in Poland (in thousand tons)

(Kisiel, 2000)

Vrsta životinja - Type of animals	1997	1998	1999*
Goveda – Cattle	40	42	43
Svinje – Pigs	1773**	1527**	1209**
Perad – Poultry	2322**	2392**	2395**
Druge životinje - Other animals	63	67	73
Ukupno – Total	4248	4028	3764

* Procjena - Preliminary

** Kompletne krmne smjese + visoko bjelančevinasti koncentraci – Complete feed + high protein concentrates

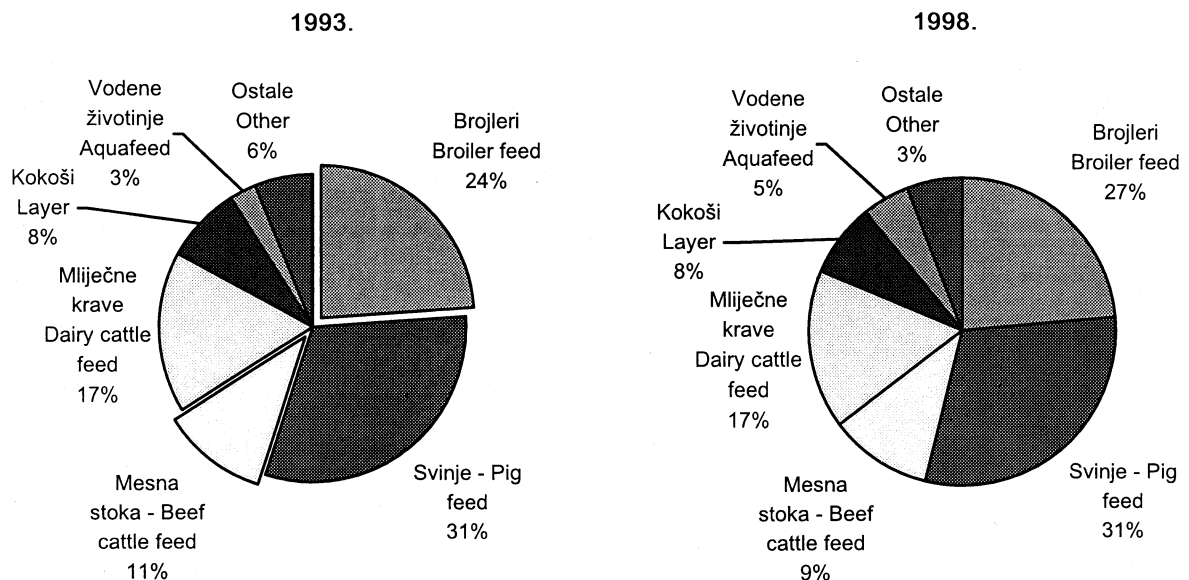
Izvor - Source: Instytut Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Warszawa

Tablica prikazuje prema podacima Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, da se u godinama 1997. do 1999. bilježi neznatan porast proizvodnje krmnih smjesa za goveda, veliki pad u proizvodnji krmnih smjesa za svinje oko 42%, porast proizvodnje krmnih smjesa za perad za 3,5%. Ukupno se bilježi pad u proizvodnji krmnih smjesa oko 21%.

Grafikon 7. Krmiva upotrebljavana u svijetu u 1993. i 1998. godini

Graph 7. Feed use world – wide 1992 and 1998

(Hofman, 2000)

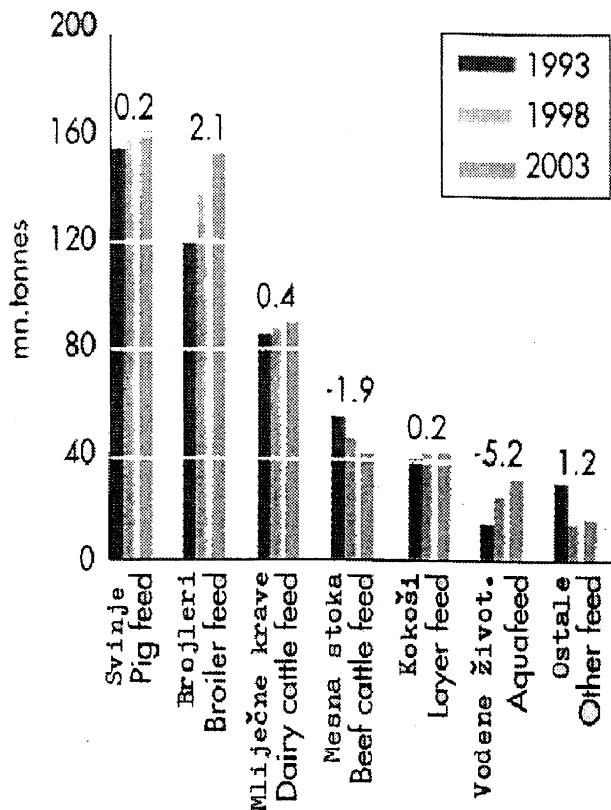

Na grafikonu se vidi da se proizvodnja krmiva za tovna goveda uspoređivanih godinama smanjila za 2%, za brojlere povećala za 3%, a za svinje ostala na istoj najvišoj razini od 31% ukupne proizvodnje.

Grafikon 8. Tendencije razvoja proizvodnje krmiva u raspodjeli na vrste životinja

Graph 8. Trends in demand for commercially produced feed per species

(Hofman, 2000)

Tablica prikazuje, da će u prvom redu nastupiti u svijetu u 2003 godini porast proizvodnje krmiva za brojlere za 2,1 milijun tona, za svinje povećat će se samo za 0,2 milijuna tona, a za mliječna goveda za 0,4 milijuna tona.

Prema prognozi za 2003. godinu u usporedbi s 1993. u Sjevernoj Americi povećat će se proizvodnja za 0,8 milijuna tona, u Europskoj Uniji ostaje na istoj razini, a povećat će se za: 1,2 milijuna tona u Kini, 3,9 milijuna tona u Aziji, 6,4 milijuna tona u Južnoj Americi, 1,8 milijuna tona u državama CEEC-a smanjit će se samo u Japanu za 0,2 milijuna tona.

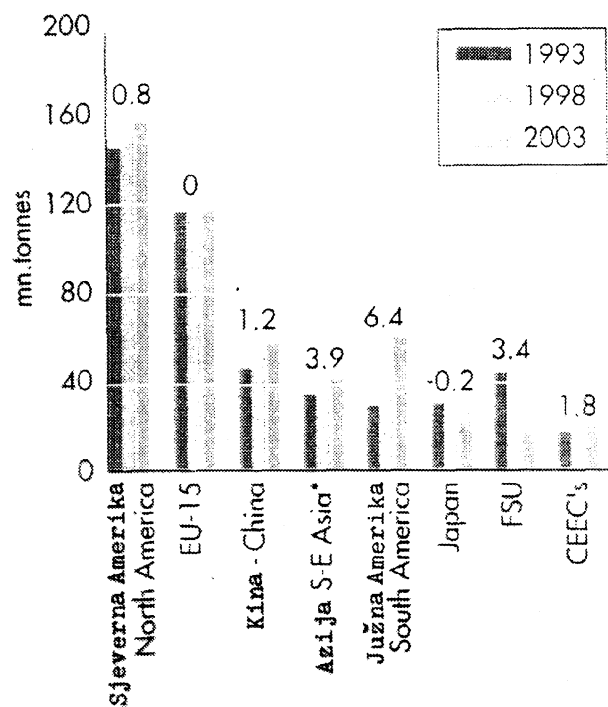
Proizvođači krmiva i krmnih sirovina udružuju se u velika poduzeća. Sirovine se nalaze u dominaciji isporučitelja Cargill, ADM, EBS i Bunge.

Konsolidira se isto tako tržište lijekova. Najveći proizvođači na tržištu su Merial, Pfizer, Bayer i AKZO.

Grafikon 9. Tendencije razvoja proizvodnje krmiva u raspodjeli na regije u godinama 1993 - 1998 - 2003

Graph 9. Trends in demand for commercially produce feed per region in years 1993 - 1998 - 2000

(Hofman, 2000)

S - E Azija: Južna Koreja, Tajland, Tajvan, Indonezija, Malezija, Filipini, usporedba 2003. do 1997. godine

S-E Asia; South Korea, Thailand, Taiwan, Indonesia, Malaysia, Philippines, 2003 estimates based upon recovery to 1997 level.

U Poljskoj se računa na znatno povećanje razvoja tržišta u duljem vremenskom razdoblju.

Konkurencija na tržištu se povećava uzevši u obzir velike proizvodne mogućnosti, male razlike među proizvodima i konkurenciju u cijeni. Velike količine domaćih krmiva utječu na cijenu proizvedenih krmnih smjesa.

Rezimirajući proizvodnju krmnih smjesa u Poljskoj može se utvrditi, da namiruje u potpunosti domaće potrebe. Proizvodne mogućnosti su oko 50% veće. Radi toga poljski proizvođači traže kupce u prvom redu u EU i susjednim zemljama.

LITERATURA

1. Gill, C. (2000): Growth recovering, slowly. But global industry faces daunting array of challenges. Feed International January 1, 4-6.
2. Hofman, P. (2000): Market developments accelerate consolidation in feed industry. Feed Tech. 4, 1, 15-19.
3. Informacija Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (2000) marzec.
4. Kisiel, M. (2000): Stan i krotkotrwale perspektywy rynku pasz trzściowych. Referat objavljen na IV. Generalnom skupu PZPP u Varšavi 28. ożujak 2000.
5. Materiały reklamowe: Central Soya (2000): Dobropasz - Grupa Rolimpex (2000), Cargill, Polska Sp. z o.o (2000).
6. Rynek Pasz. Stan i perspektywy. Aneks (2000) 7, 29-30.

SUMMARY

The paper presents the actual and prognostic situation in feed production of the biggest feed producers in Poland in years 1997 – 2000.

»Poljopromet« Virovitica

Stjepana Radića 132, Poštanski pretinac 2

Telefoni:

Centrala: 033/722-702

Direktor: 721-094

Mješaona stočne hrane: 724-402

Tvornica octa: 726-974

Porta: 723-402

Silos: 723-776

Pekara: 721-309

Tehn. služba: 723-000

Kom. služba: 721-321

Fax: 726-306

- mlin
- silosi i sušara
- pekara
- tvornica stočne hrane
- tvornica octa